

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.229/2012/5.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Szécsényi Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Szécsényi Péter ügyvéd) és a Túróczi & Pócze Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Túróczi Emese ügyvéd) által képviselt **(felperes neve "f.a.", címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Dr. Varga István ügyvéd által képviselt **(I.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű I. rendű és **(II.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű II. rendű, valamint a Dr. Szabó Gyöngyi ügyvéd által képviselt **(III.rendű alperes neve, címe)** alatti székhelyű III. rendű alperesek ellen hűszolgáltatási díj megfizetése iránt indított perében a Gyulai Törvényszék 2012. április hó 12. napján kelt 15.G.40.032/2011/43. sorszámú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 45., a felperes részéről 47. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi az I. rendű alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg a II. rendű alperesnek 2.000.000,- (Kettőmillió) Ft, a III. rendű alperesnek 600.000,- (Hatszázézer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az I. rendű alperes által le nem rótt 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes a II. rendű alperessel 2004. szeptember 1. napján megkötött szerződésben vállalta a II. rendű alperesi tulajdonban lévő **(település neve, utca, házszám)**

- 2 -

alatti ingatlanon - melyen az I. rendű alperesi kórház működik - a szerződés mellékletében specifikált hűszolgáltató rendszer saját költségen történő megvalósítását, telepítését,

üzembe helyezését, és 12 éves időtartamban gőz- és melegvíztermelő kazánokkal hő szolgáltatását, a rendszer üzemeltetését és karbantartását. A szerződés szerint az éves szolgáltatott hőmennyiséget a jelentkező hőigény szabja meg. Az elszámolás alapját a mérőberendezésekkel végzett mérések képezik, melyek alapján az átvett hőmennyiség elszámolásra kerül. Meghatározták a hőszolgáltatási díj számításának alapját, módját, melyek megfizetését a II. rendű alperes az előző hónapra kiállított számla kézhezvételétől számított 5 munkanapon belül vállalta. A késedelmi kamat mértékét a jegybanki alapkamattal egyezően határozták meg. Szerepeltették a szerződésben havi bontásban az adott évre fizetendő hőszolgáltatási díjat, amelyhez a mindenkor érvényes adók társulnak. A szerződéskötés időpontjában az ÁFA mértéke 15 % volt.

A szerződésben a felek a rendes felmondás lehetőségét kizárták, ugyanakkor a 14. pontban rögzítették a rendkívüli felmondás okait. Eszerint a felek rendkívüli felmondással akkor élhetnek, ha

- a másik fél a szerződésben foglalt kötelezettségét súlyosan megszegi, és azt a vétlen fél írásbeli értesítésétől számított 45 napon belül nem orvosolja;
- a másik féllel szemben csődeljárás vagy felszámolási eljárás indul, vagy végelszámolásról, illetve jogutód nélküli megszűnésről döntöttek, a II. rendű alperes esetében pedig adósságrendezési eljárás indul;
- a másik fél a szerződés teljesítését szándékosan akadályozza.

Rögzítették, amennyiben a II. rendű alperes súlyos szerződésszegése esetén a szolgáltató felperes felmondja a szerződést, a felmondási értesítés kiadását követő 15 banki napon belül a II. rendű alperes kártérítést köteles fizetni, amely a felperes banki költségeit fedezi. A kártérítés összegét - 2004. évi árszinten - havi bontásban meghatározták. A ténylegesen fizetendő költségtérítés az így megadott díjak inflációval növelt összege, melyet a KSH által kiadott ipari árindex alapján vesznek figyelembe. Rendelkezésük szerint a kártérítési összeg nem tartalmazza a forgalmi adót. Megállapodtak, hogy a kártérítés megfizetésével a berendezés tulajdonjoga átszáll a II. rendű alperesre.

Arra az esetre, ha a szolgáltató súlyos szerződésszegése folytán a II. rendű alperes mondja fel a szerződést, a II. rendű alperes kötelezettséget vállalt a felmondási értesítés kézhezvételétől számított 15 banki napon belül a korábban részletezett havi bontású összegek 80 %-ának megfizetésére, melyet követően a hőszolgáltató rendszer a II. rendű alperes tulajdonába kerül.

A felek a szerződés 14.3. pontjában határozták meg a súlyos szerződésszegés fogalmát. Eszerint súlyos szerződésszegésnek minősül, ha az üzemeltető a szerződés szerinti szolgáltatást - önhibájából - folyamatosan 7 napon át a szolgáltatás teljes szünetelése formájában nem teljesíti, kivéve a karbantartási hiányosságon kívül eső és előre nem látható okból bekövetkezett hibás teljesítést, a megrendelő vagy harmadik személy hibájából történt, illetve elháríthatatlan külső okból keletkezett üzemzavart, valamint a szolgáltató hibáján kívüli szükséghelyzetből, sürgős hibaelhárításból eredő leállást. Rögzítették, hogy az üzemeltető akkor élhet a rendkívüli felmondással, ha a megrendelő II. rendű alperes

Gf.I.30.229/2012/5.szám

a szerződés szerinti fizetési kötelezettségét egymást követő két alkalommal nem teljesíti, illetve azt az azonnali beszédési megbízással sem tudja a felperes kiegyenlíteni.

Rendelkezésük szerint a felek a rendkívüli felmondást megelőzően kötelesek a másik felet ajánlott levélben felhívni a szerződés szerinti teljesítésre. Ennek eredménytelensége esetén a felhívás keltétől számított 45 nap elteltével gyakorolható jogszerűen a rendkívüli felmondás a másik félhez intézett újabb ajánlott levélben.

A szerződés 16. pontja szerint a felek jogosultak - közösen aláírt jognyilatkozattal - a szerződésből eredő „mindennemű jogaikat, előnyeiket, érdekeltségeiket és kötelezettségeiket harmadik félre engedményezni”.

A rendszer üzembe helyezésére 2004. szeptember 30-án került sor.

A II. rendű alperes 2004. november 10-én a hőszolgáltatási szerződésben rögzített - a fizetéssel és ellenőrzéssel összefüggő - valamennyi jogát és kötelezettségét az I. rendű alperesre engedményezte, egyben hozzájárult ahhoz, hogy az I. rendű alperes aláírja a felperes és a felperesi kivitelezést kölcsönnyújtás útján finanszírozó **(pénzintézet neve)** Rt. közötti engedményezési szerződést.

A felperes és az I. rendű alperes a hőszolgáltatási szerződést 2006. december 13-án több ponton módosította. Ezek közt szerepelt, hogy a hőszolgáltatási díjban 40.500 GJ/év fűtési, gőz- és hőenergia kerül kiszámlázásra.

A felperes 2009. június 19-én engedményezési szerződést kötött a III. rendű alperessel. Rögzítették, hogy közöttük három - biztosítani kívánt - szerződés jött létre. Két hitelkeret-szerződés, melyek lejáratá 2014. október 22. napja és egy folyószámlahitel-szerződés, amely 2009. szeptember 30-án jár le. A felperes e szerződésekből eredő fizetési kötelezettségeinek biztosítása céljából a III. rendű alperesre engedményezte többek között a per tárgyát képező hőszolgáltatási szerződés alapján őt illető követeléseket, melyek a szerződés létrejöttékor fennállnak, illetőleg azt követően keletkeznek, beleértve a hőszolgáltatási díjakat, a korrekciós elszámolásból eredő követeléseket, az üzemeltetési díjakat, a késedelmi kamatokat, a rendkívüli felmondásból eredő igényeket és minden egyéb - a hőszolgáltatási szerződésből eredő - esetleges követelést. Rendelkezésük szerint az engedményezett követelések teljesítése a III. rendű alperesnél vezetett óvadéki számlára történik. A szerződés 5.1. pontja szerint a követelés engedményezése a felek egymás közötti jogviszonyában akkor következik be, amikor a III. rendű alperes a kötelezettek részére szóló - a felmondási esemény bekövetkezését tartalmazó - értesítést postára adta függetlenül attól, hogy annak átvétele megtörtént-e. Az 5.3. pont értelmében a követelés átszállásától kezdődően az azzal kapcsolatos minden jogot a III. rendű alperes jogosult gyakorolni.

A felperes a szerződésnek megfelelően kiállította számláit, melyeket az I. rendű alperes 2010. februárjáig szerződésszerűen teljesített. A március havi hőszolgáltatási díjról szóló számla kézhezvételét követően azonban a felek között elszámolási vita támadt amiatt, hogy az alperes által elfogadott nettó összegekhez a felperes álláspontja szerint 25 %-os, míg az I. rendű alperes szerint csupán 5 %-os ÁFA társítható. Az I. rendű alperes a számlákat - jogi álláspontjának megfelelően - csökkentett összegben teljesítette 2010. márciusa és decembere között, majd 2011. januárjától hőszolgáltatási díjat egyáltalán nem fizetett. A januári - 25 %-os ÁFÁ-t

- 4 -

tartalmazó - számla összege 37.360.216,- Ft, a februári számláé 33.486.113,- Ft, a márciusi 29.106.236,- Ft, míg az áprilisi 19.998.150,- Ft volt.

A felperes az aktuális gázpiaci árakat nem alkalmazta.

Az I. és II. rendű alperesek - jogi képviselőjük útján - 2011. június 6-án kelt levelükkel a hőszolgáltatási szerződést azonnali hatállyal felmondták. Arra hivatkoztak, hogy a felek

között elszámolási vita keletkezett, melynek során tett alperesi beszámítást a felperes vitatta és kilátásba helyezte a szolgáltatás leállítását.

A felperes 2011. június 8-án kérte a felmondás visszavonását, majd 2011. július 29-én kelt levelében a szerződést azonnali hatállyal felmondta és annak 14.2. pontja alapján 163.961.000,- Ft + ÁFA megfizetését igényelte. Utalt arra, hogy ez az összeg kárátalánnak tekinthető, a jogellenesen átvett berendezések üzemeltetéséből származó esetleges további költségek és károk megtérítésére jogfenntartó nyilatkozatot tett.

A III. rendű alperes 2011. december 29-én a felperessel szemben a hitelszerződések kapcsán fennálló 218.782.44 EUR összegű követelését annak jövőben felmerülő kamataival és egyéb járulékaival, valamint az azok fedezetét képező biztosítékokból eredő járulékos jogokkal együtt 47.250.000,- Ft ellenében az I. rendű alperesre engedményezte.

A III. rendű alperes 2012. január 4-én értesítette a felperest az I. rendű alperessel megkötött engedményezési szerződésről, továbbá arról, hogy ezt követően a két hitelszerződéshez kapcsolódó teljesítés csak az engedményes részére történhet. A felperesnek az e hitelszerződésekből eredő tartozása ebben az időpontban 218.918,49 EUR, azaz 69.933.511,- Ft volt.

Az I. rendű alperes 2012. január 6-án a két hitelszerződést azonnali hatállyal felmondta. Arra hivatkozott, hogy szerződéses kötelezettségeit a felperes nem teljesítette, vele szemben végrehajtási eljárás indult és első fokon megállapították a társaság fizetéseképtelenségét is. Tájékoztatta a felperest, hogy az engedményezési szerződés 3. pontja alapján a szerződés szerinti követelések jogosultja - köztük a felperes jelen perbeli követelésének jogosultja is - az I. rendű alperes lett 2012. január 4. napjától. A felperes a felmondást 2012. január 6-án átvette, az engedményes felé nem teljesített.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 3.Fpk.09-11-000719/11. számú végzésével megállapította a felperes fizetéseképtelenségét, mely végzés jogerőre emelkedett.

A felperes keresetében 149.025.449,- Ft elmaradt hőszolgáltatási díj és részösszegeként eltérő időponttól a kifizetésig járó, a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatainak egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az I. és II. rendű alpereseket. Kérte továbbá 163.961.000,- Ft és járulécai egyetemleges megfizetésére kötelezni őket kártérítés jogcímén arra hivatkozással, hogy a szolgáltatás tárgyát az I. rendű alperes jogellenesen vette birtokba, akadályozta a felperest a szerződés teljesítésében, ezért a felperes felmondása jogszerű volt, melynek szerződéses jogkövetkezménye az igényelt kártérítés. Ezzel összefüggésben másodlagosan - amennyiben a bíróság az alperesi felmondást ítélné jogszerűnek - az I. és II. rendű alpereseket 102.400.000,- Ft és járulécai egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni a szerződésben rögzítettek szerint. Kereseti kérelme kiterjedt az I. és III. rendű alperesek között 2011. december 29-én megkötött engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítására és az eredeti állapot helyreállítására is. Érvelése szerint ez a jogügylet valójában faktoring

- 5 -

Gf.I.30.229/2012/5.szám

volt, amely az Áht. rendelkezéseibe ütközik. Ennek kapcsán másodlagosan arra utalt, hogy érvényes engedményezés esetén is a felperest illeti a biztosítéki célra jogszerűen fel nem használt követelések érvényesítésének joga.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I. és II. rendű alperesek védekezése szerint a III. rendű alperessel megkötött engedményezési szerződés alapján az I. rendű alperesre hárultak át a jelen per megindításával kapcsolatos jogok, ezért a felperes keresetőségi joggal nem rendelkezik.

A II. rendű alperes ezen felül arra is hivatkozott, hogy szerződéses jogviszony hiányában nem marasztalható, jogviszony a felperes és az I. rendű alperes között áll fenn.

Másodlagosan utaltak arra, hogy a felperes jogszerűtlenül érvényesített a hőszolgáltatási díjban 25 %-os mértékű ÁFÁ-t, mivel az a törvényi rendelkezések alapján 5 %-osra csökkent az irányadó időszakban. Így az I. rendű alperessel szemben fennálló hőszolgáltatási díjkövetelés 100.758.601,- Ft, mellyel szemben beszámítási kifogást terjesztettek elő. Ebben hivatkoztak arra, hogy a felperes a hőszolgáltatási díjat a 2007-2008. években nem az aktuális gázárak alkalmazásával számlázta ki, az alacsonyabb mértékben meghatározott hőmennyiséghez képest a hőszolgáltatási díjat arányosan nem csökkentette, továbbá nem a szerződés szerinti műszaki tartalmat építette be, amelynek következtében túlszámlázásra került sor.

A jogszerű felperesi felmondásra alapított kereseti kérelem vonatkozásában vitatták a felperes perlési jogosultságát.

Az I. és III. rendű alperesek a köztük létrejött engedményezési szerződés semmisségének megállapítása iránti kereseti kérelem elutasítását egyrészt amiatt kérték, hogy a felperes az engedményezéssel elvesztette perbeli legitimációját, másfelől utaltak arra, hogy az engedményezési szerződés érvényes, az nem faktoring jellegű megállapodás volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 34.761.756,- Ft hőszolgáltatási díj és járulékai, valamint 163.961.000,- Ft kártérítés és járulékai megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint az I. és III. rendű alperesek között létrejött engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset előterjesztésére a felperes jogi érdekeltséggel rendelkezik, ugyanakkor ezzel összefüggésben teljesítést nem követelhet, következésképpen a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei fennállnak. Érdemi álláspontja szerint a szerződés nem minősülhet semmisnek, miután az Áht. a - felperes által hivatkozott - faktoring szerződéshez nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét. Kifejtette továbbá, hogy a szerződés egyébként sem faktoring, hanem engedményezés: a követelést az I. rendű alperes nem behajtás céljával, hanem a saját tartozásától való szabadulás érdekében vásárolta meg.

Az érvényes engedményezésre tekintettel vizsgálta, hogy a felperes elvesztette-e perlési jogosultságát. Megállapította, az engedményezés időpontjától, 2012. január 6-tól az engedményezett követelés jogosultja az I. rendű alperes lett, így felmondása a kölcsönszerződéseket megszüntette függetlenül attól, hogy a teljesítésre a felperes további határidőt kapott. Az I. rendű alperes ugyanakkor több jogot nem szerezhett az engedményezéssel, mint amennyi az engedményező III. rendű alperest illette, ez

- 6 -

pedig 69.933.511,- Ft volt az engedményezési értesítő postára adásakor. Ezt az összeget kell a felperesnek egyébként járó összegből levonni a beszámítási kifogásra tekintettel.

A hőszolgáltatási díjtartozás mértékének számításakor 5 %-os ÁFA tartalmat vett figyelembe arra hivatkozással, hogy az ÁFA-törvényben a jogalkotó a távhőszolgáltatás fogalmát tágran kezelte, nem az volt a célja, hogy egyes szolgáltatókat kizárjon a kedvezményből. Ennek megfelelően a nem teljesített szolgáltatási díj 100.758.601,- Ft.

Az I. rendű alperes arra alapított beszámítási kifogását alaptalannak találta, hogy a felperes nem az aktualizált földgázdíjat számolta el. Rámutatott, ezesetben - a perben beszerzett szakértői vélemény szerint - 4 évre vetítetten az I. rendű alperesnek mintegy 13.000.000,- Ft-tal többet kellett volna fizetnie. Amennyiben a felek szándéka a

2006. évi szerződésmódosításkor a szolgáltatott hőenergia mértékével arányosan a díjcsökkentés is lett volna, úgy arról a módosításban rendelkeznek. Ugyanez vonatkozik a csökkentett - és elismerten megvalósított - műszaki tartalomhoz igazodó díjcsökkentésre is, amelyre utalás az okiratban nem szerepel.

Mindezek alapján a 2012. január 4-én fennálló 104.695.267,- Ft hőszolgáltatási díj címén járó tőke- és kamatkövetelést csökkentette a kölcsönszerződésekből eredő - I. rendű alperesre engedményezett - követeléssel, 69.933.511,- Ft-tal.

Megállapította, hogy az alperesi felmondás érvénytelen, mert a felperes szerződésszegést nem követett el, ezzel szemben a felperes felmondására jogszerűen került sor, mivel az I. rendű alperes jogosulatlanul elzárta őt saját eszközeinek használatától, gátolta szerződésszerű teljesítését. Ennek következtében a szerződés 14.2. pontja alapján részére - kártérítésként - további 163.961.000,- Ft jár.

Elutasította ugyanakkor a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet a Pp. 123. §-a törvényi feltételeinek hiányában.

A II. rendű alperessel szembeni keresetet egyrészt a jogviszony, másrészt a felelősségét megalapozó jogszabály hiánya miatt találta alaptalannak.

Az ítélettel szemben a felperes és az I. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a kereseti kérelmének megfelelő döntés meghozatalát kérte. Fenntartotta azt az érvelését, hogy az I. és III. rendű alperesek közti szerződés faktoringnak minősül, ekként a régi Áht. 100/G §-ába ütközik, következésképpen semmis. Kifejtette, a Ptk. 200. § (2) bekezdése főszabálynak tekintendő, így minden jogszabályba ütköző szerződés semmis, ha ettől eltérő jogkövetkezményt ahhoz a más jogági norma nem fűz. Álláspontja szerint azonban a régi Áht. miniszteri indoklásából is levezethető, hogy a jogalkotó szándéka az ilyen szerződések érvénytelenségének kimondása volt.

Hivatkozott továbbá arra, hogy az engedményezéssel a banki kölcsönkövetelés joga átszállt az I. rendű alperesre, ekkortól rá is vonatkoztak a kölcsönszerződés rendelkezései, következésképpen a követelést csak felmondással tehetette lejáratná. Ez 2012. január 9-én érkezett a felpereshez, ezzel hatályosult, a szerződés ekkor szűnt meg. Mivel a felszámolás kezdő időpontjáig az alperes, illetőleg jogelődje nem szedte be a biztosítéki célú engedményt, azzal már nem rendelkezhet, az osztja a

- 7 -

Gf.I.30.229/2012/5.szám

többi biztosíték jogi sorsát. Utalt arra is, a kielégítés joga csak akkor illeti meg az engedményest, ha a főkövetelést az adós nem teljesíti.

A távhődíj ÁFÁ-ja körében fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtetteket, egyben álláspontjának alátámasztására csatolta a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adóigazgatósága Felszámolási és Fizetési Kedvezmények Főosztályának jegyzőkönyvét a felperesnél végzett adóellenőrzésről.

Érvelése szerint a II. rendű alperes a követelésért egyetemlegesen felel, mivel az I. rendű alperesre kizárólag a hőszolgáltatási szerződéshez kapcsolódó fizetéssel és ellenőrzéssel összefüggő jogait és kötelezettségeit engedményezte, így saját kötelezettségei a szerződésszegéssel okozott károk és a szerződés megszüntetése esetén járó kárátalány vonatkozásában fennmaradtak.

Az I. rendű alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására irányult. Fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett jogi álláspontját. Kiemelte, a felperes perbeli legitimációval nem rendelkezik, mivel a III. rendű alperes nem csak a kölcsönszerződésekből eredő követeléseit, hanem azok biztosítékait, köztük a felperes biztosítéki célú engedményét is rá engedményezte. Ezzel a káráltány és a hőszolgáltatási díjkövetelés joga is átszállt az I. rendű alperesre.

Hivatkozott arra, hogy felmondásának jogszerűségét a hőszolgáltatás leállításának kilátásba helyezése megalapozza, tekintettel a kórház közcélokat szolgáló feladataira. Ezzel szemben a felperes felhívás ellenére nem bizonyította felmondásának jogszerűségét.

Hangsúlyozta, a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval arra, hogy az I. és III. rendű alperesek közti engedményezési szerződés érvénytelenségének megállapítását kérje.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem utasította el a felperes összes keresetváltoztatását a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján.

Az I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet felperesi fellebbezéssel érintett részének helybenhagyására irányult.

A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet őt érintő részének helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.

Kifejtette, hogy a szerződés érvénytelensége a más jogági normába történő ütközés esetén az állandósult bírói gyakorlat szerint csak akkor állapítható meg, ha a speciális jogszabály azt kifejezetten kimondja.

Ugyanakkor az I. rendű alperessel megkötött engedményezés faktoringnak nem minősülhet, mivel a Hpt. fogalom meghatározása faktorként egyértelműen hitelintézetet jelöl, így a szerződés más jogági normát sem sért.

A fellebbezések alaptalanok.

A 2004. szeptember 1. napján létrejött vállalkozási szerződés (Ptk. 389. §) értelmében a felperes vállalta, hogy a II. rendű alperesi önkormányzat tulajdonában álló ingatlanon kialakítja az I. rendű alperes működéséhez szükséges hőszolgáltatási

- 8 -

rendszert és azt a későbbiekben - 12 év időtartamban - üzemelteti, ennek során biztosítja - többek között - a kórház részére a szükséges hőenergiát, a II. rendű alperes pedig ellenszolgáltatásként havi rendszerességgel megfizeti a kiszámlázott hőszolgáltatási díjat, valamint évente a korrekciós elszámolás összegét és az üzemeltetési költséget. A szerződéses díjakban a bekerülési költség is kalkulálásra került tekintettel arra, hogy a szerződés 9.1. pontja értelmében a futamidő végén a II. rendű alperes jelképes ellenérték ellenében megszerzi a rendszer tulajdonjogát. Annak érdekében, hogy a felperes részére a kivitelezési költség a határozott idő leteltét megelőző szerződés megszűnés esetében is megtérüljön, úgy rendelkeztek a felek, hogy a szolgáltató rendkívüli felmondása esetén a II. rendű alperes meghatározott összegű kártérítést köteles fizetni, melynek teljesítésével egyidejűleg a tulajdonjog átszállt rá, illetőleg az ő felmondása esetén a felperes banki költségeinek 80 %-át köteles megfizetni, ezzel a tulajdonjogot megszerzi.

Nem volt vitatott az elsőfokú eljárásban, hogy - a Ptk-ban nem szabályozott, a bírói gyakorlat által azonban a szerződéses szabadság elve alapján elfogadott (BDT 2012/5/99. számú eseti döntés II. tétele, BDT 2008/10/164. számú eseti döntés II. tétele) - szerződés-átruházás történt az I. és II. rendű alperesek között 2004. november 10-én, amelyben az önkormányzat a korábbi - a felperes és közte létrejött - megállapodásból fakadó minden jogosultságát az I. rendű alperesre engedményezte, aki ezzel egyidejűleg valamennyi fizetési kötelezettség tekintetében tartozásátvállaló nyilatkozatot tett, amelyhez a felperes hozzájárult. Ezzel megvalósultak a szerződés átruházás kritériumai: háromoldalú megállapodás jött létre, amely kapcsolatot teremtett a két szerződés között, és ennek eredményeként az új felet a kilépő féllel azonos jogok illetik, illetőleg kötelezettségek terhelik. Ezzel a jogviszonyból kilépő II. rendű alperes és a kötelemben maradt felperes közötti jogviszony megszűnt, ugyanakkor a korábbival azonos tartalommal új szerződés jött létre a jogviszonyba belépő I. rendű alperes és a kötelemben maradt fél között.

A felperesnek az I. rendű alperessel szemben hőszolgáltatási díj, illetve kártérítés megfizetése iránt előterjesztett keresete ezen utóbbi szerződésen alapult, míg a II. rendű alperes marasztalását jogszabályon alapuló mögöttes felelősség alapján kérte.

Vitatott volt a perben a felperes kereshetőségi joga. A kereshetőségi jog (perbeli legitimáció) anyagi jogi kérdés, amely a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, azt jelenti, hogy a felperest megilleti a keresettel érvényesített jog az ellenérdekű féllel szemben. Hiánya a kereset érdemi elutasításához vezet (EBH 2005/1227. számú elvi határozat, eBDT 2005/1145. számú eseti döntés).

A felperes kereshetőségi joga mind a hőszolgáltatási díj, mind a kártérítési követelés kapcsán fennáll. Tény, hogy a felperes és a III. rendű alperesi pénzintézet között létrejött hitelszerződésben a felperes a szerződés átruházás folytán az I. rendű alperessel szemben fennálló, a perbeli vállalkozási szerződésből eredő jövőbeli követeléseit biztosítéki céllal a III. rendű alperesre engedményezte (13/F/10.), a bank azonban a per során egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a közöttük létrejött megállapodás 5.1. pontja szerint mindaddig, amíg felmondási esemény nem következik be, a követelés feletti rendelkezési jog a felperest illeti azzal a megszorítással, hogy a kötelezett kizárólag a pénzintézet által vezetett bankszámlára

- 9 -

Gf.I.30.229/2012/5.szám

teljesíthet (13/F/11.). Annak, hogy a jövőben esedékessé váló követeléseket engedményezze a jogosult, akadálya nem volt, miután a követelés keletkezése nem volt bizonytalan, és a felek a fizetési kötelezettség módját és az elszámolás rendjét is körülhatárolták (eBDT 2008/1905., BH 2004/410. számú eseti döntések).

A jelenlegi jogi szabályozás szerint ugyancsak érvényes a biztosítéki célú engedményezési szerződés, melyben az engedményezés hatályának beálltát a felek az adós teljesítésének elmaradásához kötik (BH 2005/16. számú eseti döntés). A diszpozitív törvényi rendelkezésekből fakadóan annak sem volt akadálya, hogy a felek a követeléssel való rendelkezés jogának átszállását jövőbeni, bizonytalan esemény bekövetkezéséhez kössék.

A felperes és a III. rendű alperes közötti megállapodás értelmében a bank az I. rendű alperes által havonta fizetett hőszolgáltatási díjat elkülönített számlán kezelte. Amennyiben a felperes más forrásból a kölcsönszerződés kapcsán fennálló törlesztési

kötelezettségének eleget tett, a pénzügyintézet az elkülönített számlán kezelt összeggel elszámolt, ellenkező esetben - részben vagy egészben - jogosult volt arra, hogy abból a hitel jogviszonyon alapuló követelését kielégítse. Ezzel követelésen alapított zálogjoghoz hasonló jogi helyzet alakult ki a felek között (Ptk. 267. § (1) bekezdés).

Mivel a per adatok szerint a felperes a felvett kölcsönt a III. rendű alperes felé teljesítette, törlesztési kötelezettségének eleget tett, az engedményezett követelés feletti rendelkezési jog továbbra is a felperest illette, következésképpen perlési jogosultsága fennmaradt. Ezen nem változtatott az sem, hogy a III. rendű alperes a per folyamatban léte alatt, 2011. december 29-én az I. rendű alperesre engedményezte a felperessel szemben - a köztük létrejött kölcsönszerződés kapcsán - fennálló követelését annak valamennyi, a jövőben felmerülő járulékával és az azok fedezetét képező biztosítékokból eredő járulékos jogokkal együtt. Ez az engedményezés (Ptk. 328. § (1) bekezdés) csupán azt eredményezte, hogy az I. rendű alperes jogosultságot szerzett arra, hogy a kölcsönkövetelést - akár perbeli beszámítás útján - érvényesítse, mely követelés egyik biztosítéka, a biztosítéki célú engedmény confusio miatt megszűnt, hiszen etekintetben ugyanaz a személy, az I. rendű alperes lett a jogosult és a kötelezett (Ptk. 322. §).

A felperes keresetében ugyanezen - az I. és III. rendű alperesek között létrejött - engedményezési szerződés érvénytelenségére, semmisségére hivatkozott.

A Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében a semmis szerződés érvénytelenségére - ha a törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. Ez a rendelkezés azonban nem jelent egyben korlátlan keresetindítási jogosultságot is, mert a polgári jellegű jogviták elbírálása iránti kérelmet, azaz keresetet rendszerint csak az érdekelt fél terjeszthet elő. Következésképpen semmis szerződéssel kapcsolatos perindítási lehetőséget csak jogi érdekelttség vagy perlési jogosultságot kifejezetten biztosító jogszabályi felhatalmazás alapozhat meg (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) 2/2010. (VI.28.) PK véleményének 10.a) pontja, BH 2001/335., BH 1997/439. számú eseti döntések).

Olyan jogszabályi rendelkezés, amely az I. és III. rendű alperesek között létrejött engedményezési szerződés alanyának nem tekinthető felperest a perindításra e

- 10 -

szerződés érvénytelenségének megállapítása érdekében felhatalmazná nincs, ugyanakkor ehhez fűződő jogi érdekeltiséget sem igazolt. Kellő alapot erre a felperes 41/F/1. szám alatti beadványának 1. oldalán hivatkozott ok - mely szerint „a szerződés semmisségére való hivatkozásunk a perbeli legitimációnk fenntartásának eszköze” - nem teremt.

Helyesen foglalt tehát állást az elsőfokú bíróság, amikor etekintetben a keresetelési jog hiányát állapította meg.

Lényeges továbbá, hogy a kialakult bírói gyakorlat szerint az engedményezési szerződés esetleges érvénytelensége is csak e szerződés alanyaira hat ki, vagyis az engedményezőre és az engedményesre, az érvénytelenség jogkövetkezményét a közöttük fennálló jogviszonyban kell levonni. Az adós fizetési kötelezettségét az érvénytelenség nem befolyásolja (EBH 2003/1/868. számú elvi határozat).

E kereseti kérelemmel összefüggésben megjegyzi az ítélet tábla, hogy az - egyebekben - érdemben sem megalapozott. Az I. és III. rendű alperesek között létrejött eseti engedményezés nem minősül faktoring ügyletnek, ahhoz ugyanis a faktor ilyen jellegű pénzügyi szolgáltatásban álló (1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 3. § (1) bekezdés b) pontja; 2. számú melléklet 1.10.2.b) pontja) üzletszerű gazdasági tevékenysége szükséges

(BDT 2007/9/132. számú eseti döntés). A perben ugyanakkor fel sem merült, hogy az engedményes I. rendű alperesi kórház követelések megszerzésével üzletszerűen foglalkozna, ezt egyébként az elsőfokú bíróság által helyesen idézett - szerződéskötéskor hatályos - jogszabály (1992. évi XXXVIII. törvény (Áht.) 100/G. § (1) bekezdés f) pontja) is tiltja.

A felperes és az I. rendű alperes között hatályban lévő érvényes hőszolgáltatási szerződés alapján a felperes alappal követelte a havi hőszolgáltatási díjat az általa nyújtott szolgáltatás ellenértékeként (2/F/1. szám alatt csatolt szerződés 7.1. és 7.5.2. pontjai).

A követelés jogalapját a felperes - a fentebb kifejtetteken túl - nem tette vitássá, azonban álláspontja szerint az érvényesített díj ÁFA-tartalma csupán 5 % lehet. Az ezzel kapcsolatos jogvita a felek között amiatt alakult ki, hogy az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2009. évi XXXV. törvény 1. § (3) bekezdése, illetve 2. számú melléklete 2009. augusztus 1-től 18 %-os, 2010. januárjától pedig 5 %-os ÁFA-kulcs alá vonta a távhőszolgáltatást. Ezzel összefüggésben az ítélet táblája minden tekintetben osztja az elsőfokú bíróság - I. rendű alperesi álláspontot alátámasztó - jogi érveit, azokat megismételni nem kívánja, csupán kiemeli az alábbiakat:

Azt, hogy az alkalmazandó *ÁFA-törvény szempontjából* mi tekinthető távhőszolgáltatásnak, nem a szolgáltató személye, hanem a szolgáltatás jellege határozza meg. A szolgáltató személye csupán abból a szempontból lényeges, hogy az alapján határozható meg, a szerződés közüzemi jellegű-e (Ptk. 387. §). Az ÁFA-törvény azonban a csökkentett adómérték alkalmazhatósága körében szűkítést, olyan értelmező rendelkezést, ami ezzel ellentétes következtetésre adna okot, nem tartalmaz. Alappal emelte ki ennek kapcsán az elsőfokú ítélet a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény 1. § (4) bekezdését is, melyből egyértelműen következik, hogy nem csak az e jogszabály hatálya alá tartozó személyek végezhetnek távhőszolgáltatási tevékenységet.

- 11 -

Gf.I.30.229/2012/5.szám

Mindezek következtében a felperest illető hőszolgáltatási díj összegét az elsőfokú bíróság helyesen kalkulálta.

Miután a felperes szolgáltatása folyamatos volt, az I. rendű alperes a szerződés rendelkezéseit megszegte, amikor 2011. áprilisától a leszámlázott összegből - legalább - a nettó hőszolgáltatási díj 5 % mértékű ÁFA-val növelt összegét nem fizette meg (2/F/1. szám alatt csatolt szerződés 14.3. pontja), ezzel rövid időszak alatt 100.000.000,- Ft-ot meghaladó tartozást halmozott fel. Önmagában a felek között az ÁFA-kulcs mértéke tekintetében kialakult vita nem adhatott jogalapot arra, hogy az I. rendű alperes - legalább az általa kalkulált - díjfizetési kötelezettségének ne tegyen eleget. A szerződés ismeretében számolnia kellett azzal a következménnyel, hogy kéthavi díjfizetés elmaradása esetén a felperes él rendkívüli felmondási jogával. Ugyan utalt arra a 2011. június 6-i felmondásában, hogy a tartozást beszámítás útján kívánja rendezni, azonban nem jelölte meg, hogy milyen jogszerű követelése áll fenn a felperessel szemben, amely beszámításra alapot adhat (Ptk. 296. § (1) bekezdés). Ezt a perben sem tudta igazolni.

Ugyancsak súlyos, a vállalkozási szerződés 14.2. pontja alá tartozó szerződésszegést követett el azzal, hogy 2011. június 6-tól (az I. rendű alperesi felmondástól) kezdődően elzárta a felperest attól, hogy szerződéses kötelezettségeit teljesítse.

Magatartásával így okot adott arra, hogy a felperes jogszerűen gyakorolja a rendkívüli felmondás jogát.

A felperes ugyanakkor nem tanúsított olyan magatartást, amely a szerződés 14.2., illetőleg 14.3. pontjai szerint megalapozta volna az I. rendű alperes rendkívüli felmondását. A 2011. június 6-i felmondásában (25/F/10.) megjelölt ok, miszerint a felperes kilátásba helyezte a szolgáltatás leállítását a kórház nemteljesítése miatt, a szerződésben taxatív megnevezett felmondási okok közé nem sorolható. Téves az I. rendű alperes ezzel kapcsolatos fellebbezési érvelése: nem a felperes magatartása miatt került veszélybe a hőszolgáltatás. Valójában ennek oka, hogy a kórház több hónapon keresztül nem fizette a hőszolgáltatási díjat, tartozása a 100.000.000,- Ft-ot meghaladta, ezzel a felperest olyan helyzetbe hozta, hogy másik szerződéses partnere, a F... Zrt. felé nem tudott teljesíteni.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az I. rendű alperes rendkívüli felmondása - a másik fél súlyos szerződésszegésének hiányában - jogellenes, míg a felperes felmondása jogszerű volt (2/F/1. szám alatt csatolt szerződés 14.2. és 14.3. pontjai). A felmondás a szerződést megszüntette (Ptk. 321. § (1) bekezdés).

Megjegyzzi az ítéletábra, az I. rendű alperes fellebbezésében alaptalanul kifogásolta az elsőfokú bíróság eljárását az ezzel összefüggő bizonyítási kötelezettség tekintetében. A 41. sorszámú végzés tartalma szerint a felperesnek saját felmondása jogszerűségét kellett igazolnia, nem az I. rendű alperesi felmondás jogellenességét, az elsőfokú bíróság eljárása tekintetben megfelelt a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

A felek megállapodásukban rögzítették, hogy a felperes jogszerű felmondásának jogkövetkezménye a kártérítés (14.2. pont), ezért az I. rendű alperes a hátralékos

- 12 -

hőszolgáltatási díjon felül ennek megfizetésére is köteles. A kártérítés összege a szerződés 14.2. pontjában tételesen meghatározott, az ez alapján számított 163.961.000,- Ft-os kártérítési mértéket az ellenérdekű fél nem vitatta.

Mellőzi azonban az ítéletábra az elsőfokú ítélet VII. részének utolsó mondatát, amelyben a 41-I. számú végzéssel jogerősen, hivatalból elutasított használati díj iránti igénytel kapcsolatos megjegyzést tartalmaz, mivel e körben - érdemi döntés hiányában - az indokolás szükségtelen.

Alaptalanul sérelmezte az I. rendű alperes fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság - a Pp. 146/A. § (6) bekezdésének alkalmazásával - nem utasította el a felperes összes keresetváltoztatását.

A Pp. 146/A § (1) bekezdése szerint kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól (146. §) eltérően a felperes a keresetét - a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel - az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg. Az ennek megsértésével előterjesztett keresetváltoztatást a bíróság végzéssel utasítja el, mely ellen nincs helye külön fellebbezésnek (Pp. 146/A. § (6) bekezdés).

A felperes részéről két olyan keresetváltoztatás történt, melyeket az elsőfokú bíróság érdemben, ítéletével bíralt el. Ezek közül az elmaradt hőszolgáltatási díjigény 149.025.449,- Ft-ra és járulékaira történt felemelésére, valamint a II. rendű alperes

perbevonására és egyetemleges marasztalására irányuló keresetváltoztatásra az alperesek érdemi ellenkérelmének előterjesztését megelőzően, a per első, 2011. június 15-i tárgyalásán került sor. Mivel etekintetben a felperes a Pp. 146/A. § (1) bekezdése szerinti határidőt megtartotta, a keresetváltoztatás végzéssel nem volt elutasítható.

A felperes 2011. július 29-én kelt rendkívüli felmondásának jogszerűségére alapított 163.961.000,- Ft összegű kártérítési igényét, valamint - eshetőlegesen - az alperesek 2011. június 6-i felmondásának jogszerűsége esetén neki járó 102.400.000,- Ft kártérítés megfizetésére irányuló keresetváltoztatását 2011. december 23-án nyújtotta be.

A Pp. 146. § (4) bekezdése értelmében a felperes legkésőbb az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig megváltoztathatja keresetét, ha olyan tényre, bizonyítékra, illetve olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amely önhibáján kívül az első tárgyalást követően jutott a tudomására, és ezt igazolja.

Tekintettel arra, hogy az érvényesített kártérítési igények alapját képező tények, a felmondások az első tárgyalás után következtek be, az idézett rendelkezés alapján a felperes ezekkel összefüggő keresetváltoztatását az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig, azaz 2012. március 28-ig volt jogosult előterjeszteni. Az irányadó eljárási határidő megtartottsága következtében tehát helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor érdemben bírálta el ezen igényeket.

Ugyancsak helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság érdemben az I. rendű alperes beszámítási kifogását, mivel a Pp. 147/A. §-ában szereplő korlátozó rendelkezéseket 200.000.000,- Ft-ot meghaladó pertárgyértékű ügy esetén - amilyenek jelen per is minősül - nem lehet alkalmazni (Pp. 147/B. §).

- 13 -

Gf.I.30.229/2012/5.szám

Érdemben az ítélet tábla a beszámítási kifogás tekintetében (elsőfokú ítélet V. rész) osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját, érveit megismételni nem kívánja.

A felperes az elsőfokú eljárás során nem tett ténybeli és jogi hivatkozásokat arra nézve, hogy a II. rendű alperes felelőssége az üzemeltetési szerződésen alapulna, annak továbbra is alanya maradt volna. Ezzel összefüggésben csupán fellebbezésében érvelt, jogi indokait ezért az ítélet tábla - a Pp. 235. § (1) bekezdésére tekintettel - figyelmen kívül hagyta, mivel ennek alapját képező tényállításai általa már az elsőfokú eljárás során is mindvégig ismertek voltak.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelen fellebbezést előterjesztő felperest és I. rendű alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az ellenérdekű fél másodfokú eljárásbeli jogi képviselőjével összefüggésben felmerült, a velük szembeni fellebbezési értékhez igazodó, a kifejtett munkamennyiséggel arányban álló másodfokú eljárási költség megfizetésére kötelezte (32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdés).

Az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés i) pontja alapján illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült felperest a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése alapján kötelezte az előzetesen le nem rótt 2.500.000,- Ft összegű

(Itv. 46. § (1) bekezdés) fellebbezési eljárási illeték megfizetésére - külön felhívásra - az államnak.

Az I. rendű alperes illetékmentessége (Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja) folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad az Itv. 4. § (1) bekezdése szerint.

Szeged, 2012. október hó 11. napján

Dr. Mányoki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla sk.
táblabíró